

AKTUÁLNE LISTY K ROZVOJOVEJ SPOLUPRÁCI

MODALITY FINANCOVANIA ROZVOJOVEJ POMOCI PROSTREDNÍCTVOM PODPORY MIMOVLÁDNYCH ORGANIZÁCIÍ A PRIVÁTNEHO SEKTORA U TRADIČNÝCH EURÓPSKÝCH DONOROV

Platforma MVRO, jún 2012

1. Úvod

Implementácia bilaterálnej rozvojovej pomoci v SR prebieha najmä formou bilaterálnych rozvojových projektov, ktoré implementujú slovenské podnikateľské, mimovládne a štátne subjekty, alebo formou mikrograntov pre lokálne subjekty, ktoré administrujú zastupiteľské subjekty SR v rozvojových krajinách. Jedným z odporúčaní v rámci OECD Special Peer Review z roku 2011 bolo aj uplatnenie nových modalít implementácie rozvojovej pomoci. V hodnotiacej správe sa hovorí najmä o viacročných rámcových kontraktach s kľúčovými MVO a inými agentúrami, o spoločnom vytváraní fondov s inými donormi, alebo sektorovej rozpočtovej podpore vlád v rozvojových krajinách.

Platforma MVRO na základe týchto odporúčaní realizovala prieskum foriem financovania rozvojovej pomoci skúsenými donormi, ako je napríklad ADA, SIDA, DANIDA, či DFID.

Z foriem financovania, ktoré sú jednoduchšie aplikovateľné na slovenskú rozvojovú pomoc, vyberáme príklady financovania mimovládnych organizácií a podnikateľských subjektov.

2. Podpora mimovládnych organizácií

Austrian Development Agency (ADA) – Framework contracts with NGOs

Programové kontrakty s rakúskymi MVO uzatvára ADA na 3 roky, s min. sumou 300 000 Eur. Podmienkou je partnerstvo rakúskej MVO s lokálnym partnerom v rozvojovej krajine/ách. Programový kontrakt obsahuje koherentnú a interaktívnu programovú intervenciu so strategickým rozvojovým zámerom, ktorý pomáha znižovať chudobu a prispieje k trvalému zlepšeniu životnej úrovne populácie v rozvojovej krajine. Programová intervencia sa musí realizovať na programovej (nie projektovej) úrovni, čo znamená, že intervencia musí mať synergický efekt, zahŕňať know-how transfér, štrukturálne zmeny a i. Programová intervencia musí byť jasne definovaná, s merateľnými kvalitatívnymi a kvantitatívnymi ukazovateľmi dosiahnuteľnými v období 3 rokov, byť v súlade s miestnymi rozvojovými plánmi a poskytovať podporu a asistenciu lokálnym partnerom, výmenu skúseností a vedomostí.

Uchádzať sa o programový kontrakt sa môžu MVO, ktoré existujú minimálne 3 roky, ktoré vedia preukázať skúsenosti na úrovni programových intervencií, dostatočné ľudské a finančné zdroje a ADA má s nimi dlhoročné pozitívne skúsenosti v rámci implementácie predchádzajúcich projektov. Možnosť uchádzať sa o programový kontrakt je otvorená pre MVO každý rok.

Programové kontrakty sa netýkajú: skupiny projektov v rámci jedného sektora, alebo regiónu, ktoré neobsahujú vzájomné prepojenia, výmenu skúseností alebo synergický efekt, projekty s aktivitami zameranými na krátkodobé zlepšenia ale nie dlhodobé odstraňovanie príčin chudoby a súvisiace zmeny v relevantných štruktúrach, projekty zamerané na malú skupinu príjemcov pomoci.

Teritoriálne zameranie programových intervencií musí byť v súlade s teritoriálnymi a tematickými prioritami ADA (redukcia chudoby, udržateľné využitie prírodných zdrojov, rovnoprávnosť žien, ľudské práva, podpora znevýhodnených sociálnych skupín, prevencia konfliktov, dobré vládnutie a demokratizácia).

Žiadosť o programovú podporu sa podáva v nemeckom alebo anglickom jazyku najprv formou písomného vyjadrenia záujmu s dokumentáciou, ktorá potvrdzuje oprávnenosť uchádzača. Následne sa žiadateľmi realizuje osobné stretnutie s pracovníkmi ADA, po ktorom nasleduje podanie kompletnej programovej žiadosti. Žiadateľ sa musí podieľať na spolufinancovaní kontraktu. Kontrakt povoľuje zmeny v programovej intervencii, ktoré musia byť schválené, ak prekročia sumu 10 000 Eur. Kofinancovanie je vo výške 50 %, čo by však na Slovensku umožnilo účasť len minimálneho počtu MVO, preto by bolo vhodnejšie začať túto modalitu s nižším spolufinancovaním.

Kritéria pre MVO:

a) štatutárne kritériá

- registrácia v Rakúsku
- rozvojová spolupráca je jednou z aktivít, definovaných v stanovách organizácie
- min. 3-ročná existencia

b) programové kritériá

- tematické a teritoriálne zameranie navrhovaného programu je kompatibilné s prioritami ADA
- programová intervencia je v súlade s národnými stratégiami v rozvojovej krajine
- dostatočné ľudské zdroje v Rakúsku a v cieľovej krajine
- vhodný rozsah programu: hodnota programového kontraktu nesmie prevýšiť 40 % z rozpočtu MVO, ktorý vynakladá na rozvojovú spoluprácu (nezarátava sa rozpočet na humanitárnu pomoc alebo rozvojové vzdelávanie)

c) implementačné kapacity

- referencie úspešnej projektovej spolupráce s ADA
- preukázanie skúsenosti s projektmi alebo programami v podobnom finančnom rozsahu
- pozitívne výsledky externých evaluácií a z externého auditu

d) integrácia v cieľovej krajine

- spolupráca a dialóg s lokálnymi partnermi
- advokačné kapacity v cieľovej krajine
- vhodný profil lokálnej organizácie, jej štruktúra

e) integrácia v Rakúsku a EÚ

- integrácia žiadateľa v rámci občianskej spoločnosti (spolupráca s inými subjektmi,...)
- advokačné aktivity
- vizibilita komunikácie o rozvojových aktivitách žiadateľa a kapacity v oblasti budovania verejného povedomia
- networking organizácií v rámci Rakúska a EÚ

MVO, ktoré nevyužijú možnosť žiadať o programový kontrakt, sa môžu uchádzať o získanie grantu na projekt v grantových výzvach otvorených každý rok pre danú rozvojovú krajinu. Aj MVO, ktoré majú programový kontrakt uzatvorený pre danú krajinu/región, napríklad subsaharskú Afriku, sa môžu uchádzať o získanie projektu v inom teritóriu – napríklad vo výzvach na projekty na Západnom Balkáne.

DFID UK – Programme Partnership Agreements with NGOs

Programové partnerské zmluvy sú pre DFID hlavným mechanizmom podpory MVO. Partnerské zmluvy definuje DFID ako dohody na strategickej úrovni v trvaní troch rokov, založené na vzájomne odsúhlasených výstupoch, ktoré reportuje podporená MVO raz ročne. Partnerská zmluva umožňuje MVO lepšie plánovanie a implementáciu programov. Zmluva je určená najmä pre kľúčové organizácie vo svojom sektore, ktoré majú globálny dosah a dávajú svojim výkonom pridanú hodnotu do portfólia DFID, dosahujú reálne výsledky pri znižovaní chudoby a sú finančne efektívne (good value for money). Tematicky sa podpora týka dosahovania Miléniových rozvojových cieľov, zlepšovaniu životných podmienok, poskytovaniu služieb marginalizovaným skupinám a dobrému vládnutiu. Schvaľovacia procedúra má fázu podávania concept note a následne finálnej žiadosti. V súčasnosti má DFID programové partnerské zmluvy so 40 MVO.

DFID UK – „UK Aid Match“

Matchingový fond vznikol v júni 2011 s cieľom znásobiť finančné dary z verejných zbierok na znižovanie chudoby v rozvojových krajinách a zapojiť verejnosť do rozhodovania, ako alokovať verejný rozpočet na rozvojovú pomoc. MVO, ktorá vyzbiera určitú sumu financií z darov verejnosti, môže žiadať z fondu matching 1:1 k vyzbieranej sume. Podpora DFID je limitovaná sumou 5 mil. GBP a nesmie presiahnuť 40 % ročného príjmu organizácie. Verejná zbierka môže trvať max. 3 mesiace a jej výnos musí byť minimálne 100 000 GBP. Vo fonde je alokovaných 30 mil. GBP. Žiadosti o matching je možné podávať do vyčerpania tejto sumy.

Kritéria pre podporu organizácií:

- organizácia okrem komunikácie vyhlásenia zbierky pre verejnosť sa musí zaviazat' a mať kapacitu komunikovať verejnosti výsledky použitia výnosu

- organizácia musí preukázať predchádzajúce skúsenosti s implementáciou rozvojových aktivít
- záväzok a kapacita transparentného vyúčtovania použitého výnosu
- jasne stanovené očakávané výsledky navrhovaných rozvojových aktivít
- kompatibilita rozvojových aktivít s prioritami a hodnotami DFID, vopred je stanovený zoznam rozvojových krajín, pre ktoré je matching určený, sektorové priority: MDGs, zlepšenie života dievčat a žien, boj proti klimatickej zmene, podpora bezpečnosti v konfliktných krajinách, podpora živobytia
- navrhované aktivity sú finančne efektívne (good value for money)

Zhrnutie:

- Programové kontrakty s MVO znamenajú možnosť realizovať dlhodobé systematické rozvojové intervencie, čím sa zvyšuje zmysluplnosť oficiálnej rozvojovej pomoci
- Pre samotné MVO znamenajú predvídateľnosť a stabilitu pri ich pôsobení v rozvojovej krajine, čo im dáva priestor pre budovanie kapacít, dlhodobé zvyšovanie profesionality ich pracovníkov, čím sa zvyšuje efektívnosť pomoci
- Programové kontrakty sú určené pre tie MVO, ktoré vedia preukázať predchádzajúce skúsenosti s realizáciou rozvojovej pomoci, okrem podpory takýchto kľúčových hráčov je však potrebné zachovať fondy pre podporu projektov menej skúsených alebo začínajúcich organizácií, aby sa neobmedzilo budovanie kapacít v rámci rozvojového sektora
- Typ matchingového fondu je vhodným spôsobom, ako podporiť MVO pri získavaní zdrojov od individuálnych darcov, čo znižuje ich závislosť na vládnej pomoci a voči verejnosti takýto typ financovania prezentuje záujem vlády o podporu rozvojovej spolupráce

3. Podpora súkromného sektora

Austrian Development Agency (ADA) – Business Partnership Program

„Rakúske podnikateľské subjekty, ktoré investujú alebo dovážajú tovary z rozvojových krajín takto prispievajú k rozvoju krajiny. Mobilizovaním kapitálu a know-how, vytváraním obchodných kanálov a tvorbou pracovných miest v rozvojovej krajine pomáhajú zlepšovať životné podmienky miestnej populácie“.

ADA poskytuje v rámci programu Business Partnership (BP) granty do výšky max. 50 % z projektových nákladov (max. 200 000 Eur) alebo do výšky max. 50 % z nákladov na tvorbu feasibility study (max. 20 000 Eur). Pod BP spadá podpora projektových aktivít, ako zvyšovanie kvalifikácie lokálnych zamestnancov, dodávateľov a obchodných partnerov, zlepšenie spolupráce s miestnymi verejnými inštitúciami, zabezpečenie kvality lokálne vyrábaných produktov, certifikácia výrobkov podľa medzinárodných štandardov, podpora fair trade. Podnikateľský zámer pre BP definujú samotní podnikatelia, ktorí môžu mať lokálneho partnera buď miestnu firmu alebo verejnú inštitúciu. Teritoriálny záber programu zahŕňa všetky rozvojové alebo transformujúce sa krajiny.

Kritéria pre podnikateľské subjekty:

- inovatívny a udržateľný podnikateľský zámer
- dlhodobá investícia v rozvojovej krajine alebo dlhodobý import tovarov z rozvojových krajín
- podnikateľský zámer umožní generovať v budúcnosti zisk
- zámer obsahuje opatrenia, ktoré prispievajú k zlepšeniu miestneho sociálneho, ekologického alebo podnikateľského prostredia

SIDA – Business for Development (B4D)

Cieľ švédskeho rozvojového programu B4D je spoločne s podnikateľskými subjektmi prispieť k redukcii chudoby, zlepšeniu životného prostredia, tvorbe pracovných miest a podpore rastu v rozvojových krajinách.

B4D model sa môže uplatniť v rôznych sektoroch – školstve, zdravotníctve, poľnohospodárstve a lesníctve, energetike, infraštruktúre, ekológii a zamestnanosti. Partnerské projekty by mali byť v súlade s prioritami rozvojovej krajiny (okrem pilotných projektov, zameraných na inovácie). B4D program je zameraný na firmy, ktoré vedia, že udržateľný rozvoj – ekonomický, sociálny a environmentálny je predpokladom vytvárania udržateľného trhu. B4D program preferuje zámery so silným prepojením na koncept Corporate Responsibility (CR). SIDA podporila napríklad projekt International Council of Swedish Industry zameraný na boj s HIV/AIDS v JAR. Iný príklad je spolupráca so švédskymi importérmi, ktorí požadujú dodávateľov z chudobných častí Číny dodržiavať zásady CR. Teritoriálne zameranie programu: Čína, India, Indonézia, Vietnam, JAR, Namíbia, Bostwana a Srbsko.

K dispozícii pre podnikateľské subjekty je aj Challenge fund, v rámci ktorého môžu predkladať malé projekty zamerané na tvorbu podnikateľských štúdií. Okrem grantov sa využívajú aj iné finančné nástroje, ako je kombinácia grantu a pôžičky.

DFID UK – Africa Enterprise Challenge Fund (AECF)

Ciele DFID v oblasti spolupráce s privátnym sektorom:

- zvýšiť súkromné investície v najchudobnejších krajinách (napr. infraštruktúra, poľnohospodárstvo, finančné služby)
- zvýšiť prístup a kvalitu služieb pre chudobných (prístup k pitnej vode, elektrifikácia)
- zvýšiť finančnú efektívnosť intervencií zameraných na redukciu chudoby v rozvojových krajinách

AECF poskytuje granty a nenávratné pôžičky privátnemu sektoru na podporu nových a inovatívnych biznis modelov v Afrike. Cieľom je podporovať väčšiu účasť chudobných na trhu – ako spotrebiteľov, ale aj pracovníkov a výrobcov. Pod pojmom inkluzívne podnikanie sa rozumie tvorba pracovných miest v rozvojovej krajine, integrácia miestnych farmárov a podnikateľov do medzinárodných dodávateľských reťazcov a poskytovanie kvalitných a dostupných služieb nízko príjmovým skupinám obyvateľstva.

Uchádzač musí preukázať min. 2-ročný audit svojho účtovníctva. Výška podpory je v rozmedzí od 250 000 do 1 500 000 USD, za podmienky min. 50 % spolufinancovania podnikateľským subjektom.

Uchádzač predkladá najprv predbežný projektový návrh, ktorý vyhodnotí skupina expertov v DFID a predloží najlepšie žiadosti na schválenie Nezávislému investičnému výboru AECF. V druhej fáze žiadateľ predkladá detailný biznis plán a pracovníci AECF navštívia všetky firmy, ktoré sú zapojené do prípravy biznis plánu. Finálne rozhodnutie vykoná Nezávislý investičný výbor.

DANIDA – Business Partnership

V rámci Business Partnership programu DANIDA podporujú vytváranie partnerstiev, ktoré prinášajú hodnotu pre firmy a zároveň sú pridanou hodnotou pre spoločnosť v rozvojových krajinách. Konkrétne prinášajú:

- zvyšovanie zamestnanosti – tvorbu nových a primeraných pracovných miest s prioritou pre najchudobnejšie segmenty populácie – mládež, ženy, menšiny
- pozitívny dopad na lokálne komunity – integrácia udržateľných podnikateľských praktík zameraných na ekológiu, uplatňovanie pracovného práva a vhodných pracovných podmienok, ochranu zdravia a boj proti korupcii

Predkladaný biznis model by mal reagovať na minimálne 1 – 3 z nasledujúcich dodatočných kritérií:

- podpora konkurencieschopnosti lokálneho partnera – podpora jeho prístupu na trh a prístup k financiam odstraňovaním fyzických a technických obchodných bariér na národnej či medzinárodnej úrovni, zvyšovanie kapacít a kvalifikácie miestnych zamestnancov
- nárast využívania zelených technológií a ochrana životného prostredia
- pridaná hodnota v rámci obchodného reťazca – zlepšovanie väzieb medzi výrobou, spracovaním tovarov a službami
- zvyšovanie potravinovej bezpečnosti – dostupnosť a prístupnosť k potravinám na trhu prostredníctvom zlepšenia dodávateľsko-odberateľských kanálov a cenotvorby
- dôraz na zlepšenie postavenia žien
- podpora regionálnej ekonomickej integrácie (cezhraničný obchod,....)

DANIDA prostredníctvom zastupiteľských úradov vytvára pre každú rozvojovú krajinu, v ktorej pôsobí, profil pre rozvoj biznisu. Ten musí byť v súlade s národnými rozvojovými stratégiami a stratégiami pre rozvoj podnikania v danej rozvojovej krajine. V profile sa pomenujú sektorové priority a podnikateľské príležitosti s dopadom na rozvoj a so zámerom tvorby synergií s inými programami DANIDA.

V rámci podnikateľských projektov je nutná účasť min. jednej dánskej firmy a jedného lokálneho partnera – ktorým môže byť firma, mimovládna organizácia alebo iná právnická osoba, ktorej kompetencie sú vhodné pre partnerstvo v danom biznis modeli. Podiel dánskych investícií nemôže v rámci partnerstva prekročiť 75 %. DANIDA vyžaduje od podnikateľov min. 50 % podiel na spolufinancovaní projektu do maximálnej výšky podpory 5 mil. DKK. V prípade prípravnej fázy podporí max. 75 % nákladov do maximálnej výšky podpory 750 000 DKK.

Záver:

- Tradiční donori definujú ako primárny cieľ spolupráce s privátnym sektorom zvyšovanie prílevu investícií, vytváranie nových pracovných miest a zlepšenie životných podmienok a prístup k základným službám obyvateľov rozvojových krajín. Vytváranie príležitostí a pracovných miest v Európe je pridanou hodnotou podnikateľských projektov, nie ich primárnym cieľom.
- Podnikateľské projekty sa podporujú najmä v najchudobnejších krajinách sveta.
- Vo všetkých skúmaných donorských agentúrach financuje donor maximálne 50 % z celkových nákladov firmy na projekt, zvyšok je povinné spolufinancovanie žiadateľa.
- Relevanciu podnikateľských zámerov pracovníci donorskej agentúry overujú priamo v teréne v rozvojovej krajine a v rámci schvaľovacieho procesu zapájajú expertov v oblasti investícií.